

विदुर्नीति

मूणसंस्कृत जिपरधी

गुजरातीभां थजेसी

मुंजार्ध वाणा सज्जारा मलीकरी

जे ज्ञां ज्ञे

१८०६
७/८/७

छपावी प्रसीध करी.

१८०६

ममदायाहमां

छगनलाज मगमलासे पोमला

रीजा प्रेसमां छापी

प्रसिध करी.

वेदाएतुलहरजागण हरगोविंद

पुरीयावनी दुकानमां

दिमंत ८ जाला

सप्त १८०३

सर्ग १८८३

ત્યારે તાણો કોણને

૨૫૯૧૩

કર્મ કરે છે તે

પણું રાખતો નથી, રાખ

જોધર વિધાસ રાખે છે તે ન

કહેવો ક્રોધી હર્ષ, રગર્ષ

લાભ, રગિન્નતા ઈ.પ માનવે

જે છોડે છે, નેની ગુણ વાતી

જે કરે તે સિદ્ધિ થાય છે, તે કરે તે

મિત્ર, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

ના રાજે વિધવા રહેતો નથી, જીવીત કર્મ કરીને ફળવે ફળવે

જાહેં થાંથી, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

ગાડે છે, મોત, જીવે, જીવે, જીવે, જીવે

માણે જે કાઢા કામમાં, હાથ ધાલે છે, ફોઈનું અપમાન કરતો ન

થી, વાત, જોયે તે વેહેલી સમજે છે, ન્યાં જ્ઞાન્તિ જાપે ત્યાં

દાં સમાજ, ફરી લેતાં જાણતો નથી, વાત, યજ્ઞની ઈચ્છા

જે છે, જાહેં થાંથી, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

પોતાને નહિ મળવાની વસ્તુની ઈચ્છા કરતો નથી, મોરા

સંકરને વિષે નેની ખુદ્ધિ યજ્ઞની, જાહેં થાંથી, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

કામમાં, જાહેં થાંથી, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

જે છે, જાહેં થાંથી, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

તિયે નેને જાહેં થાંથી, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

મગંગા, જાહેં થાંથી, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

નારાયંત જે પુંજાણે છે, સર્વ કર્મની યોગના લાણે છે, પ્રયત્ન

કરી જાહેં થાંથી, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

જોડવામાં જમેક રસ લાવવા તે જાણે છે, તર્ક કરી જાહેં થાંથી

નેને સમય સૂઝે છે ને ઘાતનો સારારી વેહેલો જોડવા

ણે છે, ને જાહેં થાંથી, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

તો નથી, ઘણું ક્ય છે, વિદ્યા જાહેં થાંથી, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

જાહેં થાંથી, જે પાલન કરી દિન માત્ર પતી

स्वतन्त्रताप्रीतिगोपीनमयवत्सल

यन्ममः श्रीगुरु त्वयोन्ममः

॥अथविद्वरनीतिप्रारंभः॥

કોઈ એક સમયે સંનય ધૃતરા - રાત્ર વાસે આવીને
કોરબોને તે નિદ્રા ગ્રીને જોઈયો કે કુ કાલે રાત્ર સભામાં આવી
તેં ચાર નિસ્મ શોણાદિક બેઠા હૃદૈ ત્યાંહાં પાંડવ જે જોનો
તેં સો જે દેવદાસ પુત્ર પછીને પાંડવો તે પાંડવો જે પાંડવો
જોવાં તે તે પોતા તે જે જાયો, પછી તે દેવદાસો, યશ્વિંકુર
સ્વૃહ, જેના જોવાયાથી સાંભળતા આ જોને સમાધિ નહ
ધાય, જેવો ને પિદુ ને તેને તે જોઈને જોઈને તે જોઈને જોઈને
કુનુજ તે જોઈને તે જોઈને તે જોઈને તે જોઈને તે જોઈને
પાંડવોના પદે નાં પાંડવો જોવાનાર છે. તે ત્રણેણુ અમારી નિ
દ્રાનું કસો. જેમાં સંનય નહિ. અને તેનાથી સો અતર્પ થયો
તે નણાતું નથી. જે માટે સંનય જાણી ગયા પછી મને ઘણી
નિદ્રા પ્રાપ્ત થઈ છે. નિદ્રા જાવતી નથી, અન્ન ચિકુન થાય છે
માટે જાવતી નથી તે જોઈને તે જોઈને તે જોઈને તે જોઈને તે જોઈને
સંતાપ દૂર થાય તે મને કહે. અમારા વસના તારા દરતાં
સુત્ર મોરો જીને નથી. જેવાં ધૃતરા નાં વાક્ય સાંભળીને
પિદુ કહે છે, કે રાત્રાં સંનય પદમાં થામી રહે તે પદમાં
તે ઘણું ફરીને અન્યથા જોવાનાર નહીં. પણ તમારાથી ન કાંઈ
અપરાધ તો થયો નથી કે, નિદ્રા જાવતી નથી. જેને જાણે
રહાય નહોય, ને જાણવંત રતા પે વેર કરે છે. ૧ નેનું કાવ્ય દર
થયું તે. ૨ ને કામને સ્થાપે ન જોઈને તે જોઈને તે જોઈને
૧ ને રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ
રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ રાત્રિ

३।४ लहयो. री, नन

પણ, જે દરિયા, દુકમ-

हृदयं च दधे च ते मुरारे. नारायो. तं पोतानं हृदयं प्रपद्येत् ॥

[illegible]

પાનાજીકોણેનેતેનેકહેતોમૂંછે,બીજાજોગુંઈપણમ્યાન

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

લગાડે છે. પિતૃજ્ઞાન તથા દેવપૂજન દ્વારા તો નથી, એ તાજા

पञ्चशतं सप्तदशानां विषे, जेने हां पणायो ज्यो प्रातो न-

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

પુછ્યા વિના ઘણું ખોલે છે, નહિં ઘટે ત્યાં વિન્યાન રાખે છે

नेनुं यीत्तज्जग्गंभीरं जग्गं नेधेयं जग्गं नेधुमेरे तेनपैते

जायरे ~~अतिशय~~ ~~अतिशय~~ पोतानुं भाषादिनागतो

नर्मदे-ह्याय-ह्यायि-ने-सामय-तो-नर्मि-मणयानी-नहिं

તે વસ્તુ ફાંછે જો દ્યોગ કન્યા વિના ઈચ્છે છે, ન્યાંપી લાત

ધાતુ નહિ, ત્યાંથી જાતનું ઈચ્છે છે, કુળના જામ્યયકુરે છે

ते संपूर्ण भूर्ज इहेवो. पोतानी सपत्ति वस्त्र लूषण पोत

એકલો ન તો ગવેછે, પોતાના મનમાં એકલો ન થયો કૃપ

एषा, जयिष न पापकरीने, ~~इत्यादि~~ देणवे तेनी लोगर्ष

જાલે છે, તે પાપ માત્રના જાણિકારી જોવા ને છે તેથી જ

नमो भूषे नही.

જેકાણે યે કરે ન કરવું જે બેના ચિયાર કરવો.

सखाही दांयम शीतुरन गुह्य र जे पादहीने रंछी मित्र

५. जेदासीन ३

રૂપ ૩ રસ ૪ ગાંધી પ જો પાથી વધે મ લેનારા પાથે ઈશ્વર્ય

श्रुतीः कामक्रियरजोलाभमादौ मत्सरः यत्

રા. જેમ જોળખે. . . ગુણીસા. . .
કોઈ ભાષે . . . નાંદું રા. . .

વીણાતે બોલ્યાં. . . જે સાત વ્યસન છે. . .

વિષ એકને માં છે, રાત્ર એકનો જીવલે છે, પરંતુ રાત્રની

ગુણ ચાતી દુરથા પેડી રાત્ર પ્રેમ ત્યાં રાત્રનો નારી પાય,

માટે રાત્રની ગુણ ચાતી બોલ્યાં નાંદું. . .

એ નાંદું. એકલાએ સર્વ મધ્ય લેવાની ઈચ્છા કર્યાં નાંદું.

એકલાએ દૂર વાટે ચાલવું નાંદું. ઘણા બધા સૂતા હોય, ત્યાં

એકે જગતાં જે સ. . .

. . .

મુદતરવાને નોંધા જે . . .

યંત્ર રૂપને કોઈ નિર્બળ કહે છે, એ એક જ દોષ, પણ તે દુશ્મને

કરીને. . .

જેનું કહેવું નાંદું. દેશ માં લગેનું જીવનું જાણ નાંદું. જરાત્તને દે

મા એ જણ છે, સામર્થ્યવાનને . . .

સર્વ . . .

માં હોય તો, દુરભન પુંડે. . .

કરીને, પાપમાં પડે છે, ધર્મ કરતાં જીવનું પૂણ્ય નાંદું, દેશ માં કરતાં

જીવનું સાધન નાંદું. વિદ્યા સમાન જીવનું ત્યાં નથી. જોઈ

નો ઘાત ન કરવો, તે સમાન જીવનું સુખ નથી.

જે. . .

ને શા. . .

છે. એક સ્ત્રીએ બે વસ્ત્ર મેળવી, . . .

છે. . .

ન મળતાં ઘણા બાળ છે. . .

સામ.

नृप न मणतु नृपा

રાયછેતેજન ૩૫૫

[illegible]

તે.

સર્વોં છ લાખ સ્ત્રીં ઉં નમાન પારં. પાં આવીતી કંઈકુટી
 ડીને રાજનં પં રાજને ગેગેકુ ડિનેં લીનં પુનં ગાયનીં પાકરી ર
 પેલીં કાંડીં કાંડેલાં બેં વડા પીડીં કાંડાંતીં કાંડે અંજોડુ અંધ
 કા ભૂત્યા પેકાં બગડે છે. આ છ પોત પોતાનું કાંડેં કાંડેં કાંડેં
 કાર કાનારને વિસે છે. રીખિવલો રીધે ગુરને વિસે છે. ૧
 રિધેયાં બેં અંજોડુ કાંડેં કાંડેં લોધા પેલાં પેછીં પંદિ ડીનેં ઉ
 નેનું કામ પેયું તે કામ કર નાંડેં નાંડેં રીખિવલો કાંડેં રીખિવલો
 રીખિવલો કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં
 રોગી રીરી રી રૂપાન કોયું ર પ્રવાસન કોયોં ઉ સાધુની સંગત ૪
 અન્ન વસ્ત્ર કાંડેં લેંડેં લેંડેં લેંડેં લેંડેં લેંડેં લેંડેં લેંડેં લેંડેં
 છે. સહન કરે તે ૧ ઘ્યાળું ર અસ્તોડીં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં
 મનમાં કાંડેં કાંડેં બીજા લાખ અંજોડુ કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં
 નિત્ય દુખી બળવા. સ્ત્રિનો છંદી નુગાર નર નરેશ્વર ૩ મહા
 નં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં
 ન્યાં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં
 આઠ મેયન રુપેલાં સાસ છે. પેત્ર લીં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં
 પીર પેટે કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં
 વીં પે પોતાના કુળમાં કુળધિપ કુળધિપું ૪ ઈચ્છેલી વસ્તુ પ્રાપ્ત થવી
 છ સત્તામધ્યે સન્માન પં. આ આઠ ગુણ પુરૂષને રોલા આ
 છે. સુબુદ્ધિ ર સુકુળમાં નન્મ ર મનસ્વાધિન ૩ શાસ્ત્રપત્ય
 પેરાત્ત કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં
 જા બીજાના કાંડેં લાખિપકાર સંભાર ૮ રીરી. એ બકોઈ
 એક ધર ન્યાં ૧ નેનાં આંખોનાં કાણાં ર નસકોરાં ર કા
 નનાં કાણાં ર ૨ ખેનું કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં
 છે. સત્ય ર નર ૨ તમ ૩ એ ત્રણે સ્તલ છે. પૃથ્વી ૧ નળ ૨
 તેન કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં કાંડેં

(१) जीन्मने तिरस्कार इत्येतत्तुल्यं विदितेऽपि एवम् ।

[illegible]

अतिथी एवं आतिथि पेड़े वो जग्याय संपूर्ण.

અમદાવાદ જિલ્લો.

નેત્રે મં ખોડે ઊપાખે સાધ્ય કર્યાં. તેનો પેરિ ગામખો
યો જો નિશ્ચય માનીને જોયા કર્મમાં અતઃપર ચિત્ત ધ્યાનનહિ
નું મહેરોરે ખોડે ઊપાખે એલીને સીધે માળે નેર્મ ક્રયાં તે
સર્વે નું અંત્ય દૂળસાદુ ન પાય, પણ નિયમ કયાં છે તા સાંભળ

નેત્રે મં ખોડે ઊપાખે સાધ્ય કર્યાં. તેનો પેરિ ગામખો
યો જો નિશ્ચય માનીને જોયા કર્મમાં અતઃપર ચિત્ત ધ્યાનનહિ
નું મહેરોરે ખોડે ઊપાખે એલીને સીધે માળે નેર્મ ક્રયાં તે
સર્વે નું અંત્ય દૂળસાદુ ન પાય, પણ નિયમ કયાં છે તા સાંભળ

કે, એવું બીજું બન્યાં પાવ છે ત્યાં સુધી તે એવી ઈચ્છા જ
 ન્નણીને તેનો ખેદ કરતો નથી. ને ક્રમને ને સાહિત્ય ત્ને ઈજેસ
 ની પૂર્વેન યોગના કરવી. જિતાવળે હાથ ઘાલવો નહિ, ને ક્રમ
 કરવાનું તેને સાહિત્ય કેટલું ત્ને ઈજે તે નેવું. આરંભેનું ક્રમ
 સમાપ્તીને પોહોંયાડશે. એવો આપણો જીજ્ઞાસ છે કે નહિંજે
 સરવે વિચાર કરીને ને સમાપ્તીને પોહોંયાડશે એવું હોય તે-
 ન કરવું.

ને રાન્ન પોતાના કિલ્લાનું જળ નાણતો નથી, તેપો-
 ન પોતાનો કાળ અનુજા છે કે નહિં, સ્વયં લખે રહે કે નહિં, હેરા
 રુપિલિલ છે કે નહિં, આપણી સેન્યા જળવાન છે કે નહિં, જે સર્વ
 નાણતો નથી, તે રાન્ન આપણે રાન્ન કરતો નથી, અને ને રા-
 ન્નને સર્વ નાણીને ઈચ્છીત તેના આપણે છે, તેના રાન્નનો કદી
 પણ નાણીને નહિં, રાન્ન આપણે આપણે આપણે આપણે આપણે
 રાખતો નથી તે રાન્નની સંપત્તિ વેહેલી સયપામે છે, એણે ઈચ્છિ-
 યો સ્થાપિત નહિં રાખી, તેનું આપણે નેવું વેલં સયપામે છે-
 નેમ આપણે આપણે આપણે આપણે આપણે આપણે આપણે
 છે, પરંતુ તે માંછલા માંહે લોહોડાનો કાંટો છે તે પોતાના ગ-
 ણને આપણે આપણે આપણે આપણે આપણે આપણે આપણે
 કરવું નહિં. ને આપણે પોતાને આપણે આપણે આપણે આપણે આપણે
 વધા વિષે પોતાના શરીરમાં રાક્ષિ છે, ને નિરવધા પકી સા-
 મર્થ આપશે, એવું હોય તેનું લક્ષણ. ને વૃક્ષ. કૃષ્ણ કાચું તોડે
 તે તેને તે કૃષ્ણની મેઘરા મળતી નથી, અને તે માંહેનું કૃષ્ણ
 પણ ઊપયોગી પડતું નથી. ને પાંડુ કૃષ્ણને કૃષ્ણને કૃષ્ણને કૃષ્ણને
 સ લેઈ ને તે માં. તા બીજી બા. કૃષ્ણ મેળવે છે. ને મલ્લ-
 મર કૃષ્ણ રાખીને કૃષ્ણમાંથી મધ માત્ર લે છે. માળી નેમ કાડ
 પાસેથી એ કૃષ્ણ લે છે, મૂળને એ લેતો નથી. તેમ રાન્નને

...પ્રેમીને જાણે ના તે જાણે ના પાસેથી યુક્તિયે થોડું થોડું
વ્યવેતાં ના

ફેરવાયે છે. રાજાને જાણે છે કે જીવોગ કયા પિનાકા
રીતે પોતે પોતાની જોખે સાધ્ય પાપ છે તે જાણે છે. જોખ
કરપાપો સાધ્ય પાપ નથી. તો જે વિચાર કરિને કર્તવ્ય તે કર
વું. ને રાજા પ્રસન્ન થયો હોય તો ફિત કરી રાકતો નથી, જન
પિવા કોખો હોય તો ઊપર ચૂરી રાકતો નથી. જોવા રાજાને પ્ર-
ન્ન ઈચ્છતી નથી. ફેરલી જે ક વાત્તિઓ જેવી હોય છે કે થોડે
શ્રમે સાધ્ય પાપને મોડું ફળ આપે છે, ત્યારે જેવી વાતો તરફ
રાજા જે વિચારે તે જાણે છે. નવું પ્રીતિ, વેક સર્વ પ્ર-
રાજાની રીતે ફેરવાયે છે. રાજાને જાણે છે કે રાજાની રીતે ફેરવાયે છે.
રાજા ફેરવાયે છે. રાજાને જાણે છે, સેવકો ઊપર પ્રીતિ માત્ર દેખાડે
છે. પરંતુ તેનું ફિત કરતો નથી તે. ૧ ને પ્રસન્ન થયા પછી સેવકોને
જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે.
છે તે. ૨ માં ફેરવાયે છે, પરંતુ બાહ્ય જગતના ઘાલીને
જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે.
રાજા, જીવન પાળે સરવને પ્રસન્ન રાજા છે, તે રાજાને સર્વ લો
ક જનુ કુળ પાવે છે — નેમ હરણ પારથી પાસેથી ત્રાસ પા-
મે છે, તેમ સર્વ લોક ને રાજા પાસેથી ભય પામે છે, તે રાજાને
જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે.
પી તે રાજા ત્રણ પેરો. જાણે છે. ને રાજા બાલે છે, તેનું
રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે.
પ્રેમણે ને રાજા બાલે છે, તે જો સ્વર્ચ વધારનાર થયે પાવે
ફેરવાયે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે.
ફેરવાયે છે, તે રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે.
જાણે છે, તે રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે. રાજાને જાણે છે.

જીભને રાત્રી લેવા ને મધ્યરત્રી ને મધ્યરત્રી
 ડિયો ~~જીભને રાત્રી લેવા~~ ત્યાં સારું ફરવે ~~જીભને રાત્રી લેવા~~
 ન્નને ~~જીભને રાત્રી લેવા~~ ~~જીભને રાત્રી લેવા~~ ~~જીભને રાત્રી લેવા~~ ~~જીભને રાત્રી લેવા~~
 હમી પ્રાપ્ત થાય છે. તેને છોડતી નથી. હળવે હળવે ચઢતી
 ડબડરી, કપવાને કો
 ઈ ફાંઈ જોલશે તેમાં સારી યાત્રા હોય તેટલી લેતાં નથી.
 મૃતિકા પાસેથી ને મ સોનું લેયું. માખણ, ગુરુ, પંડિત જે જોના
 લાખણ માંથી સારી સારી વાતોનો સંગ્રહ કરતાં નહું. રત્ન પા
 રમું ને મ જોડે જોડે સારું સારું રત્ન લેઈને સંગ્રહ કરે છે.

પરં ને સુંઘે પી નળાય છે, બ્રાહ્મણને વેદ દ્વારે દેખાય છે રા-
 ન્નને સવક સમન્નવે છે, તેવું ~~જીભને રાત્રી લેવા~~ ~~જીભને રાત્રી લેવા~~ ~~જીભને રાત્રી લેવા~~
 ત. પોતાની જાંખો જે દેખાય છે, ને ગાય સુખે પેદેતી નથી
 તે ~~જીભને રાત્રી લેવા~~ ~~જીભને રાત્રી લેવા~~ ~~જીભને રાત્રી લેવા~~ ~~જીભને રાત્રી લેવા~~ નથી.
 તે ફલેશ પામતી નથી. ને વસ્તુ તપા પા લેના જે ઈજે તે બી
 યજે છે તેને કોઈ તપાવતું નથી. કાષ્ટ પોતે ચાંકુ હોય તો તેને
 શીનીને વાળતા નથી. માટે તમારે પાંડવો સાથે નમ્ર થાવું ને
 ઈજે, કાં ને તે જળવંત છે.

પરં ને પરન્નન્યનું જળ, રાન્નને પ્રધાનનું જળ, રત્ની
 યોને પતિનું જળ, બ્રાહ્મણોને વેદનું જળ, સત્યવાઈર્મી રહે છે,
 વેદ્યા જાત્યા સર્વો રહે છે, તે જ યોજ્યાથી રૂપ રહે છે. વર્મી પર
 ણથી કુળનું રક્ષણ કરે છે. નોલસારે વ્યાજનાં ગોળ્યાથી
 યાન્યનું રક્ષણ થાય છે. રૂપ્યાથી યોજાડું રક્ષણ થાય છે
 રૂપ્યાથી યોજાડું રક્ષણ થાય છે. રૂપ્યાથી યોજાડું રક્ષણ થાય છે.
 હિરાવ્યાથી સ્ત્રિઓની મર્યાદાનું રક્ષણ થાય છે. મોર કુળમાં
 નામ્મો જને ખાયા રહિને છે, તો તે મોરો નહોય, નિય
 નાનું નહોય. તેને રક્ષણ નહોય. તેને રક્ષણ નહોય. તેને રક્ષણ નહોય.

અન્યથા કહ્યું છે. કાંઈ દુરવાનેં અને કુપવાનેં પ્રાણ
માત્રને જીવે કવચથી. અને તારું અપમાન કરે છે. ~~પરિણે~~
બેણે તારા પુત્રોને કાપે ઘણું અપમાન, કહેવા, જાણવુંથી સો
રસાતે એવાં કુદરે સારી અંતરે દલસોને કહે તેને
મોટે પેણે આગળ થઈને ક્રૂરું એવું મને બણાય છે.

ઇતિશ્રી અધ્યયનીને સમાપ્ત

અધ્યાય નીચે.

ધૃતવાં કહે છે કે પિતૃકં ધણું સાવું જાપણા રહે છે.
તે સાંભળતાં મારી તૃપ્તિ પતિનીથી, ત્યારે બીજાનું પેણાં કાંઈ
કહે. એવો રાત્રનો આદર બેઈને વિદુર કહે છે. હે રાત્રનો
વૈ તિર્થે માં સ્નાન અને પ્રાણો માત્ર સાથે પ્રીતિ એ બેણી
પુણ્ય જાપવા વિશે મોટાં છે. તેમાં પેણાં પ્રાણી-પ્રાણી-પ્રાણી-
પ્રીતિ રાખવી, તે સર્વ તિર્થના સ્નાન કરતાં અધિક પાપ,
માટે તું પુત્રો સહિત કપર હતી છોડીને પાંડવો સાથે સ્નેહ
કરીને સુખી પા. તેણે કરીને આલોકમાં કિર્તિ પામીને દેહ
છોડ્યા પછી સ્વર્ગમાં ભઈશ. ત્યાં સુધી આલોકમાં પુરુષની
પ્રેમ કૃતી સોકને મોહોડે રહે છે. ત્યાં સુધી તે પુરુષ સ્વર્ગમાં
વાસ કરે છે, એ માટે તને એક પુરાતન કથા કહું. ~~તે સાંભળ~~

પૂર્વે કોઈ એક રાત્રનો કંઠ્યા કે પિની નામી રૂપલાવણ
ઘણી સુંદર હતી. તેના મનમાં એવું કે જિત્તમ પતિ પેવો એવી
ઈચ્છા સમજીને તેના પીતાથે સ્વયંવર આરંભ્યો. તે રાત્રીમાં
તેના પિતાને એક દિવસે પાંડવોને મોકલ્યા. તે પાંડવોને
માટે ત્યજ્યા પાંડવોને તેણે મોકલ્યા. પાંડવો. માટે કે રીતી તેણે
ત્રિપુષ્ટે. હે વિરોચન, પ્રાણ એક કે દૈત્ય એક તે કહે. તેજ
સ્વર્ગ એક કહી રાત્રી સર્વને માલ્ય. એ રાત્રીમાં તેને તને એ
સો છો. ૩. પ્રાણ કાંઈ એ સતા નથી. ને દૈત્ય મોટા સર્વ

~~विह्वलीति.~~

2963

લોકપ્રાહ્મણ પૂનઃકેમ કહે છે? એ સાંત્વળીને વિરોધનગિત્તર
છે. જમે વિશ્વ કપ્પીમાં પ્રેન્સેટિ પી જિત્યન્નપયા માટે સ
ર્થ લોક કરતાં શ્રેષ્ઠ. જીન્નલોક જમારી નિયે. જમારી જાગ
નદેવપ્રાહ્મણ એ રું પત્તર્પ. તે સાંત્વળી એની કહે છે. એવા
તની પરિક્ષા ઈહાં ન બને જિં. અંગીરસજી. પુત્ર સુધન્વા. પ્રાહ્મ
ણ કાણે પ્રાતઃકાળે આવનાર છે. માટે પાણચાલજી.

ઘીને ધિયસે પ્રાતઃકાળે વિરોચન જને સુધન્ય દેશિ-
 ની પાસે જાવ્યા. કે રી ~~જે સુધન્યને જેતાં જિહ્વી~~ ~~ફિ~~ ~~અને~~
 ને દર્ભાસન ખેસવાને ખાપીને પાશ્વ અર્થ રિક તેની પૂજા
 કરવા લાગી. વિરોચનને સુવર્ણ મય જાસન ~~ખેસાડીને~~ ખેસાડીને
 તે અવસરે વિરોચનને પોતાની ~~ખેસાડીને~~ ~~ખેસાડીને~~ માટે
 સુધન્યાને કહે છે કે પ્રાહ્વાણ તું દર્ભાસન મહાને ~~ખેસાડીને~~ ~~ખેસાડીને~~ યર્ણમ
 ય જાસન ઊપર. મારી પાસે ખેસ. તે સાંભળીને તેના મન
 નનો અભિપ્રાય બનીને સુધન્યા ઊત્તર દે છે. હે ~~વિરોચન~~
 તારી સાથે ખેસવું જે મને ઘટિત નથી ~~પ્રતે~~ ~~મે~~ ~~વિરોચન~~ ~~જે~~
 ય યુક્ત થઈને જોલે છે, અરે ભટ્ટા તું જોલે છે તે ન ખેડું તારી
 જમાડી ખરાખરી નહિં તું લાકડાના કુડા ઊપર અપવા
 ધાસ ઊપર ખેસનાર, અને અમે સુવર્ણમય જાસન ઊપર
 ખેસનાર. તસ્માત્ તુંને અમે એકત્ર ખેડીએ એ અમને
 યોગ્ય નાહું. સુધન્યા ઊત્તર દે છે. હે ~~વિરોચન~~ ~~ખેસાડીને~~ ખાપ
 પ્રલ્હાદ મને સુવર્ણમય જાસન ઊપર ખેસાડીને મારી જા
 ણ જિભો રહીને મારી સેવા કરે છે એ તું સંભારતો નથી
~~વિરોચન~~ ~~કહે છે~~ ~~ખેસાડીને~~ ~~ખેસાડીને~~ ~~ખેસાડીને~~ ~~ખેસાડીને~~ માની
 ને તેનો સત્કાર કરો ~~ખેસાડીને~~ ~~ખેસાડીને~~ ~~ખેસાડીને~~ માં કહેલું
 છે. મારે તને જિંયાસને ખેસાડીને, મારો ખાપ તારી જા
 ણ જિભો રહે છે. જે માં મોટે પેટા કોને આવે છે એનો

અપવાદ ન મોટો ભાર ઝેડ ઊપર સુક્યો એવો ન કાલે આપેશો. માટે ને
 દુઃખ સેવકને પાચે અપવાદ કોઈ એકાદો સંભાવિત ન રૂપે યાદ
 બુકીને એકલો દુસ્વાયકિ સુપાએ પીડિત વેયો છે. એટલા
 તેના રાત્રીએ તેને પેકડ્યો. એવે સમયે તેને ને દુઃખ પાચે તે
 દુઃખને એકાદો દુસ્વાયકિ સુપાએ પીડિત વેયો છે. એટલા
 નાના પેશુ નાએ એકાદો દુસ્વાયકિ સુપાએ પીડિત વેયો છે. એટલા
 માં ન્ન છે. ગાય સાંધું ખોદું બોલે છે તે રીપૂર્તિ દર્શને
 નર્દ માં ન્નય છે. ઘોડા સાંધું ખોદું બોલે છે તે રીપૂર્તિ દર્શને
 નર્દ માં ન્નય છે. મનુષ્યે એકાદો દુસ્વાયકિ સુપાએ પીડિત વેયો છે. એટલા
 હિત નર્દ માં ન્નય છે. તે દુસ્વાયકિ સુપાએ પીડિત વેયો છે તે રીપૂર્તિ દર્શને
 હોય તે પૂરી રજને હવે ને થશે તે જોને નર્દ માં લઈ ન્નય છે.
 ભૂતિ દર્શન જસત્ય બોલે છે, તેનું સર્વસ્વ નારી પામ છે. તે
 મળ ને ખોદું ખોદું તપાને દુસ્વાયકિ સુપાએ પીડિત વેયો છે. એટલા
 નાં. અપવાદામ ક્રોધ લોભાદિકે કુતિને દુસ્વાયકિ સુપાએ પીડિત વેયો છે.
 યદ્યે છે તેને પાપ પાતક લાગીને એકાદો દુસ્વાયકિ સુપાએ પીડિત વેયો છે.
 તેને રીપૂર્તિ દર્શને દુસ્વાયકિ સુપાએ પીડિત વેયો છે. માટે અહિં
 યાં ખોટો બોલ તમે સર્વથા ન જોલશો. તે સાંભળીને પ્ર-
 ક્ષાદ પોતાના પુત્રને ફેર છે ફેરિયન, મારા દરતાં સુધ-
 નવાનો પીતા અંગીરાશ્રેષ્ઠ. તારી માતા દરતાં એની માતા
 શ્રેષ્ઠ. તારા દરતાં સુધન્યા શ્રેષ્ઠ. સુધન્યાએ તને ભુત્યોર
 યન્યા હવે તારા દરતાં સુધન્યા શ્રેષ્ઠ. તારા દરતાં સુધન્યા શ્રેષ્ઠ. તારા દરતાં
 નાં વચન સાંભળીને વિરોચન બહુ ખિન્ન થયો. તેને રી-
 ને પ્રક્ષાદ સુધન્યાની પ્રાર્થના કરે છે. ફેરિયન હવે મારો
 પુત્ર મને પ્રાણ સહિત પાકરીને આપવો જોઈએ, એ તારી
 પાસે નાનું. તારે સુધન્યા પ્રસન્ન થઈને બોલે છે.

તસ્માત્ રં ધન્ય છે, તને પુત્ર પ્રાણ સહિત મેં પાછો આપ્યો. હ
 જે રેડીલી જેડીલી નીચાણ જેડો જાણોઈક ઈને; ધન્યા
 પોતાને આશ્રમે જવા લાગ્યો. એ પ્રકારે તે! બહાર પુત્રોનો પ
 કષપાત નહીંને પુત્ર સહિત સુખી પયો. એ તેની પુણ્ય કીર્તિ
 તેની કીર્તિ સુધી નહીં પામ્યો. એની કીર્તિ સુધી નહીં પામ્યો;
 રાજા પુત્રને દેડીલી જેડીલી નીચાણ જેડો જાણોઈક ઈને; ધન્યા
 પોલીને પુત્ર પ્રધાન સહિત નારી પામે નાં. ગોવાળીયો તે
 મહાપિમાં લાકડી દેઈને ચારોને લાખે છે, જેને એ પિમાં લા
 કડી બેઈને મનુષ્યને રાખેલા નહીં. તે પુત્રને રાખવા ઈચ્છે
 છે. તેને બુદ્ધિ બિન્ન આપે છે. તે બિપરપી દેવની કૃપા જાણ
 તે પુત્રને એવાં જેવાં સારાં કનકરે છે તે પાતે પાતે નાક કનક મનો
 રથ સાંકુ પાય છે. બ્રાહ્મણ કુળમાં જન્મીને મહાકાવ્યને જોડે
 ના મુખમાં, પરાં નેના અંતરમાં કપટ એવા પુરુષનું રક્ષણ
 વહીવી પાણ પેતું નહીં, ત્યાં રાન્નતમારાં અમારીથી પા. માટે
 કપટ છોડ. મનુષ્યાની સાથે ચારતા, નીમિત્ત વિના કલહ, ઘ
 ણ સાથે વૈર, દિલ્લિ હંપનો વિયોગ કરવો, જમાં કંડ્યાજન
 તિમાં ક્રિયો કરવો. રાન હુષ કરવો. સ્ત્રી પુત્રમાં વૈર જિત્ય
 ન કરવું. કુર્મો જીવું, એ સર્વ પાવન કરવું. સાક્ષી વીરો જા
 સાત ગ ગયા નહિં. સામુદ્રિક લક્ષણ ન્ણો છે તે. ૧ તો જમાં
 નુકું કરનારો વાણીયો. ૨. નુગારી અપવાદું જોડાઈને
 રા. નાદિક કહિને કસાયે છે તે. ૩. દેવજીવૈ. ૪. એ ચારનો પૈ
 સા સાપે ન લ. ૫. હોય છે. માટે ચન કરવા. તેમજ કહામિત
 વિષાદિત સાક્ષ પુરુષો જોડે રાનુ. ૫. રાકાં. માને નહિ. મા
 રે મિત્ર. ૬. તડયો અપવાદું જોડાઈને. ૭. અપવાદું. ૮. ૯.
 એ રાક્ષસીને સાં જોડાઈને. ૧૦. આ પાર સત્કર્મ જીત્ય

યથોક્તે જ્ઞાતે પદ્મ પુષ્પિ માત્ર જ્ઞાને શાસ્ત્રનું સત્ય જ્ઞાણ છે તો
 પાકરાંને જામને શાંતી પુષ્પેના જલસ્રાવકરે તેણે કરીને
 જામે પોતાનું ફિલ સમજીને સુખ પામીએ. એ પ્રાર્થના રા
 ત્વણીને શ્રદ્ધા જોલે છે. હે દેવનેણે સર્વ ઈન્દ્રિયો ભુતિયો, યો
 ગ્યમાર્ગ જાત્યવસ્તી જે સમાધિ કાંઈ દે છે. તેને મદાનો મેદ
 થોઈને અંતઃ કરણ રેગદ્વ કર્યું. જે સુખ જાને કુખ સમાન ગ
 ણે છે. તે જ્ઞાની જા ગયો. બીજે કોપે કરીને આપણને. તુડું
 ખોળ્યો, તે શોષણ કરે છે, સામું થઈને તુડું જોલતો નથી.
 તેણે કરીને તેને પશ્ચાતાપ છીત્પન્ન કરીને પોતે પુણ્ય જ્ઞેડે છે.
 તે ક્રોધ ત્યાગે છે, બીજનું અપમાન કરતો નથી, મિત્ર શોહ કરતો
 નથી, નીચ સેવા અભિમાન દુષ્ટ સ્વભાવ એ જે છોડે છે, બી.
 જ્ઞના હૃદયન, પ્રાણને, અથવા હાડકાંને કોઈ પ્રકારે સંતાપ
 ના કરે જે ક્રોધ દુષ્ટ સ્વભાવ જોલતો નથી. જે સંતોષે
 ધ્મે સરખો સંતાપ કરનાર એ વા વાગ્યાણી તાડ્યો પકો
 તે પેચાર કરે છે કે રાજાને મને લુંડ નાહું જોલતો હું
 રામા કોને કરતાં રામા કયા વિના પુણ્ય ન જ્ઞેડાગ. એવું
 જ્ઞાણીને જે નિંદક નોડિપકારતા માને છે. એ વા પુરુષને જ્ઞા
 નાહું સાર સમજ્યાં એમ જાણવું.

કેવળે રહ્યાવડ કર્મને દેવો મુખે માંડે પાપ છે, ત્ય
 પુત્રી સંગતે સાધુ પાપ છે, દુર્ગંજી સંગતે દુર્ગં પાપ છે, યો
 રના સંગતે યો રપાપ છે, ન ન બિનખું યોખેડ વસ્ત્રને રંગ
 માં ગાડીએ તો ગલછીને બાંધે, મેલે મેડીને અગાડીએ
 ત્યાં બાંનને રાખે છળાવતો નથી, પોતજો ગિપદ્રવ્યપયો
 તોખે પણ ને બાંનને નડ્યાની ઈચ્છા રતો નથી. પછી ન
 થએથી નડતો નથી, માટે રું ફરું. એયો ને પુરૂષ તેહેની
 કાંગતિથી દેવપણ બાંછા કરે છે, મુખ રહેયું તે ફરતાં સત્ય

પાવછે.

ને બ્રાહ્મણોનો શાત કરે છે, ને બ્રાહ્મણો પડે
રે છે. ને ઘડિલોનું સંરક્ષણ કરતો નથી. તે હમારા જમાં
હોરો.

હોઈ જાપણો ઘેર આવ્યો તેને બેસવાને નહીં પાટ
જો ૨ પાણી ૩ જાને લેકું મોલકું. ૪ જે ચાર સાંને ઘેર
પાટ લેકું ને જાપણો આવે મુર્ખોને મુર્ખો ને મુર્ખ
રનારા ભાતે માન ને પુરુષ તે. માનવધારે છે, તા. નો
રથ ને હોય તપાપિ મહોરો ભાર સહે છે. તેયો ભાર બીજા
ની લેવાતો નહીં, જે પ્રકારે મોરા કુળના ને પુરુષ તે લોકનો
ભાર પોતે સહેયો, એરસે લોકનું ભાર પોતે લઈને તેને
બીજાવા માટે નત્યા છે એ તેહે તા કર્મ બીજા મનુષ્યોથી
વધારે.

તમેત્રને રાગ આવ્યો માટે બિરહે, જાતે સમિત્રસત
ધે બોલવાને રાંકા કરે છે, ત્યાં હું મિત્રાત છે એવું કહિયે
નહિ તો ને મિત્ર સાથે જાપ સરખો વિશ્વાસ રાખીને બોલે
છે. તેનું જાતે સમિત્ર ને સમિત્ર ને સમિત્ર ને સમિત્ર ને સમિત્ર
મિત્ર નહોય. ને મમતાથી જાપણી સાથે ભાષણ કરે છે,
જાતે સમિત્ર ને સમિત્ર ને સમિત્ર ને સમિત્ર ને સમિત્ર ને સમિત્ર
વું નનવડું તે પાસે નાટે પાસે એવું ગણિયે ત્યાં જે સમિત્ર
બુદ્ધિનો પુરુષ ને પોતાના ઘડિલોનું માન રાખતો નથી. તે
જાતે સમિત્ર ને સમિત્ર ને સમિત્ર ને સમિત્ર ને સમિત્ર ને સમિત્ર
મનનો કપરી, ઈન્દ્રિયોનો અંકિત, એવા રૂપને દૈવયોગે જી
ને સર્વ અર્થ પ્રાપ્ત થયા ત્યાં પે તે તે. જે સમિત્ર ને સમિત્ર
એરસે રખાયક થતા નથી, ને મહોરડા તલાવને પછી
તે સમિત્ર રાજાં સમિત્ર રાજાં સમિત્ર રાજાં સમિત્ર રાજાં ગયિતા અફ-

સ્વામીજીને કહ્યું કે, મારા સ્વપ્નાને કશું લાભ ને મિત્ર
પૂર્વે આપણા ઊપર ઊપકાર કર્યો છે, સંકટે કામ આપ્યો છે
તે મિત્રને કશયે ને ઊપર ગેરી પડતો નથી, તેમજ મિત્રને
ત્યે તુ ગીધને હાથે પાંચો પાંચો તે પાંચો પાંચો એવો નાણીને
તે નાણાંને સ્વર્ગ કરતો નથી, માટે પોતાની પાસે રહ્યું
હોય પરંતુ પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે મિત્રને કુલુલિજર
પણ તેને ઊપયોગી પાડે, તુલ્યે સંકટ ના કિંમતિ હોય
તાં મિત્રને સારી રીતે તેને પાંચો ને મ આંખોને રાખે
કે જેમજે તેમજે તેમજે તેમજે તેમજે તેમજે તેમજે તેમજે

પોતાને કષ્ટ પાં સંતાપ પેલા દેવો નહિ, કેમકે સંતાપ થ-
વી રૂપ, ખજ, જ્ઞાન એનો નારી અને રોગની પ્રાપ્તિ થાય
ને પ્રાપ્ત પેલાનું નહિ તે રોગ સંતાપ કર્યા પછી પ્રાપ્ત પેલું ન
થી. પદ. આપણા રાજને જ્ઞાન માત્ર પાય છે. મનુષ્ય પુ-
નઃ પુનઃ થાય છે, મરે છે, નાનો પાય છે, વધે છે, માગે છે મં-
ગાય છે, રોગ કરે છે, કરાયે છે, સુખ દુઃખ બન્ન મરણ જા-
તી રહી છે. એકે કહી છે કે, જો કોઈ જાતે પાપ કરે તો જાત
ધીરમાન ને છે તેને એનો હર્ષ ક્રીંચા રોગ કર્યો નહિ. એટલું
સાંભળીને થતારા કહે છે કે, પાપ કર્યો તો પાપ કરીને કુ-
રા પેલો તો પણ તેમજી એવો ગ્યાત્મા ને ધર્મ રાત્ન તેને
ને કપડે કરાને છળ્યો તો હવે પછી કરીને મારા પુત્રો પ્રાપ્ત કરી
તે પુત્ર પુત્રી પેલો કર્યો, પદ. જગાપિ રોગે ગપજેલું મારું ચિ-
ત્ત રાત્ન પેલું નથી, તો નેણે કરીને મારું સમાધાન પાયતે
કહે. તે સાંભળેને વિદૂર કહે છે. અધ્યયને કરીને પ્રાપ્ત પ-
ણે પાપ કર્યો તો પાપ કરીને જો ભગવાનનો ત્યાગ એવિના તારી
રાત્ની પનાર નથી. મન રાત કરેથી રૂપ દૂર પાય છે. તપથી
સદ્ગુણ લાભે છે, ગુણે સવાજે જ્ઞાન પ્રાપ્ત પાય છે સર્વ ચિત્ત

[illegible]

વિદૂર કહે છે હે ધૃતરાષ્ટ્ર પૂર્વે ક્યાંય જીમનું સત્તર મૂર્
ર્જીના લક્ષણ જોલ્યો છે તે કુંડું સાંભળ. જે સત્તર લક્ષણ
જન્યંત મૂર્જાના લક્ષણો મારીને શોધીને ~~જોઈને~~ જા
વવા આકારો ઈશનું કુંડુ જાગવાનો યોગ્ય કરનારો
જન્યંત મૂર્જાના લક્ષણો મારીને શોધીને ~~જોઈને~~ જા
વવા આકારો ઈશનું કુંડુ જાગવાનો યોગ્ય કરનારો. જેમાં
જેમાં ~~જોઈને~~ જોઈને કરનારા જાણવા. કુરિષ્યને જોઈને
કરીને શુદ્ધિ ઈચ્છે છે તે જેક મૂર્જા. ૧. જેમાં ~~જોઈને~~ જોઈને
સિંચાય છે તે. ૨. જેમાં ~~જોઈને~~ જોઈને તે. ૩
જોઈને ~~જોઈને~~ જોઈને તેની પાસેમાં સાંઈ છે
તે ૪ માગ્યાનું નહિં તે માગે છે તે. ૫. જેમાં ~~જોઈને~~ જોઈને
જોઈને ~~જોઈને~~ જોઈને તે. ૬. જેમાં ~~જોઈને~~ જોઈને તેની પાસે
તે ૭. જેમાં ~~જોઈને~~ જોઈને તેની પાસે પિંચાય
તે. ૮. જેમાં ~~જોઈને~~ જોઈને તેની પાસે પિંચાય
સાથે નિ. જેમાં ~~જોઈને~~ જોઈને તેની પાસે પિંચાય
જોઈને છે તે. ૧૦. જોઈને સાથે જોઈને પિંચાય તે કરતાં
જોઈને સાથે જોઈને તે. ૧૧. જોઈને પિંચાય જોઈને

ત્યા રનારાં મોટાનાં તેવાં પોતાના આખનું ઘાત કરવું
રાફે રહે છે રાફે રહે રહે રહે રહે પ્રાચીન તકરવું ગુરુ
ચાક્ર પાળનારો ન્યાય અન્યાય ભૂ ગીતે વર્તનારો, ઘાત દેવ
ખાદ્યાને ખાપીને લોભન કરનારો. નિંસા ન કરનારો, અર્થ
કરાં કઃ રાજા રોડી પકારને પ્રત્યુપ કરનારો સત્ય અને ક્રોધ
ખજોલનારો એનો પુરુષ સ્વર્ગ ભય છે. રાક્ષા નિરંતર
મીઠું ખોલનારાં પુષ્કળ મળરો. પરંતું કડવું ખોલીને આપણ
સારાની ઘાત ફેરે જે રોડી ખોલનારાં અને સાંભળનારા
એ જે ઊંડુ લ. રાક્ષને મીઠું લાગે અપવાદ લાગે પરં
તું ને તે હનું કલ્યાણ ઈચ્છે નીતિ કૃતિ ને ખોલે
તે સાહાય ફેરો. અને એવા લોક પાસે ફરે તે ફેરે બુંદે
તે રાક્ષ રાહાયવાન એ રહે સખજ છે, બીજા પેટાર્થીયા
સે હોય તેથી કુળ શુભ કુળમાં એક પુરુષ નહારો છે. તે છોડે
થી કુળનું રક્ષણ થાય છે તો મુકયો. ગામોના રક્ષણ માટે
એક કુળ મુકવું. સર્વ દેરા રક્ષણ માટે એક ગામ મુકવું. પો
તાના રક્ષણ માટે સર્વ પ્રાચીન રાત્ર્ય મુકવું. સંસ્કર કાળે ઉ
પયોગી પડે. માટે ધનનું રક્ષણ કરવું. સ્ત્રી પુત્રોના રક્ષ
ણાર્થે એ હેવા પણ ધન વ્યય કરવો. ધન નિષ્ઠ પુત્રાદિક સર્વ
ભય ને પોતાનું રક્ષણ કરવું. માટે પાતું નથી. એવી
અડચણ પડે ને ખીન્ને ઊપાય નહિ, એ બુંદ એથી તે ફરીને
પોતાનું રક્ષણ કરવું. કાં કે સરીર રહ્યું તો આપણું સાર થકર
તાં આપડરો

हे ~~उत्तर~~ पुत्र ते वैश जित्यन्त करनाइ होय माटे
ललाजे जाणस्त माटे पग रम नहिं भेसां नहोय ?
मेरे लोकां रमली येणाभेन कहां हुतुं परंतु रोगीने मर
~~जाये~~ ~~जाये~~ ~~जाये~~ न तज्जुलाने जीविये नसु तरी.

[illegible]

નારિયાણાએ જોડીએતંજાએડીએડાણાતાર અપવા છી-
 નાળ સ્ત્રિયો રહે છે. તે પુરુષ યાણાડીયતતતતો નથી. હે રાજા
 તેનું તેણે અપેડીમીતજેનાએડુંએતોડાણાણાતેતીફીણ
 એવા પાંડવોને છોડીને તું દુર્યોધનની ઊપર જૈશ્વર્ય તાર મુકે છે
 પણ તે તે જૈશ્વર્ય પડીત્રા પડ્યોનેલોનુંતારનનેરો. નેયો
 જૈશ્વર્ય મદયી ધું એડોત્યાગીતૈવોડ્યનાગાજ્યમીતજેડીયો.

મનુષ્ય એક જીવ છે.

અધ્યાત્મ સાતમો.

પુતરાદુ કહે છે હે વિદુર! મનુષ્ય જે કાંઈ એક કરવાવિ
 ષે સમર્થ નથી. ઈશ્વર સત્તાને સ્વાધિન છે. લાકડાની પુતળી
 જેમ દોરી હલાવનારાને સ્વાધિન રહે છે. તે મારે તું જોલનાર
 તે જોલ, સાંભળું ધું. વિદુર કહે છે રાજા જોલવુનહિં તે સ-
 મયે પ્રહસ્યતિપણ જો સ્યો પકો અજ્ઞાનત્વ પામીને અપમાન થા
 મહે પાછાં જાણી નહીં રું. તું જોલાયે છે. મારે જોલું ધું સાં-
 નળ રચ્યને પાસેથી મળે છે તે એક પ્રિય હોય છે. અપવા મિહું
 જોલે છે તે પ્રીય. અપવા પહિં કહે છે તે પ્રીય. અપવા આશ્રિય
 આપે તે પ્રિય. તેન તેણે. અપવા અપ્રિય પાય છે. મારે
 તેને પ્રિય કહે ગાંડાં નહીં. પ્રીય તે અપ્રીય. દુર્યોધન પ્રીય રહું
 નથી. જે આપ પુત્રે અપ્રીય તેને. એ આપે સદુરુણ હોય
 તો પણ દુર્ગુણ જોવા દેખા. એ અપ્રીય જોવા આપ ગા ઊપર
 પ્રીતિ તેના દુર્ગુણ પાંણ સદુરુણ સર્વા નણાય છે.

દુર્યોધન મનમ્યોતે કાળે ન તને મેં કહું કતુંકે આ એક પુત્ર
 ને. એકી નાણાં પુત્રો તું કલ્યાણ ધરો. નહિં તો નાશ
 છે. તે તે સાંભળ્યું નહિં. જોવાતે જ હાની પાય છે ત્યાત સાંભળ
 નહિં. એકી નાણાં પુત્રો તું કલ્યાણ ધરો. નહિં તો નાશ
 છે. તે તે સાંભળ્યું નહિં. જોવાતે જ હાની પાય છે ત્યાત સાંભળ

ખેર કહેયું નહિંતો કાની તેનું સે માં અખ્ય જાલ અને ઘણો
 નિર્મલ રેવડા ખેર પીંડે રીંધે પીંડે રોય છે રોડા ખેર ગુણથી પે-
 રિ પીંડે રોય છે તે રીંધે પીંડે પાણી ગુણી નીંડે રોડા ખેર
 ત્યાગ કરવો. સર્વ યો કરીને સંપન્ન નમ્રતાએ તત્તે કરી
 પેણ પ્રાણી માત્રનો નારી કરવાને ઈચ્છતો નથી. બીજા બિંદુ
 આપણા આપણે પિંડે તેની ગાદી આપણા આપણું મોઢું રોડે ઈને તેને
 સાદું લાગે છે ને માંહો માં. ખેરોં કરનારો તેને નિરંતર તે
 બિંદોળ કરવો. ખેરોં રોડાં દરિન બીંધાં પેકાં રોડાં નહોય.
 તેની સંગાથે રહ્યાં પેકાં મોઢોટો ભય, તેની પાસે પીંડે જી
 ધું ધું મોઢોટો દોષ, આપણું ધું મોટી પિંડા બિંદુ સંપન્ન પાણ
 છે, ને ખેરમે માંદા રોડાં કરનારો, ને જોલો નીર્લભ રોડાં યા-
 તરી નીર્લભ મોડા મોડા પેણ છે. ખેરોં કરનારો ને તે
 મનુષ્યને મૈત્રિ વિષે યજ કરવો. કાંકે એવાની મૈત્રિ ખુદી
 તો આપણે પીંડી પીંડી રોડાં બિંદુ રાખવા ઈચ્છત્યમા
 નું સુખ પેણ રોડાં ભય, ન બિંદી આપણી નાંદા કરવાને
 નિર્મલ રોડાં કરનારો ખેરોં રોડાં પીંડે તે બિંદુ રોડાં મોડાં રોડાં
 ઉત્તમ સાથે મૈત્રિ કરવી. તેથી બગાડ્યું તો પેણ આપણું
 ને તેના પેકી અંપકાર પેનાર નહિં. યોજે પેણ અન્યાય પેયો તો
 ને શમા કરતો નથી એવાને નીચ તૂર મનુષ્ય તેના પીંડુ બુદ્ધિ
 માને ઘણું દૂર રહે. આપણા ભાર્ષ્વિક માંનો કોઈ દરિસી દીન
 રોગી છે તેના બિંદુ ને રોડાં રોડે તેના બિંદુ તો સંપત્તી પેયે
 છે. પેણ તેને ઘણું સુખ પ્રાપ્ત પાણ છે. ને પોતાનું મુજબાત
 પાણ રોડે છે. તેને પોતાનું ગોત્ર વચાર. પાણ રોડે તેની
 કુળની વહિ કરી મારતો નહિં, હે રાખણે રોડાં રોડાં રોડાં
 પાણ રોડે પાણ. બિંદુ પોપણ. પાણ રોડે રોડાં રોડાં
 ખેર રોડાં જોડ તન જા. કહેરો. હે આપણા અખ્ય પાણ રોડે

સેમા કવયા પિના પોતાનું ત સમજતો - તે સમજનાર
 તે ગયું. ૧ કહેણું કરતો નથી તેના કાનમાં મળે તે કહેણું.
 ૨ ના કહેણું રાણા રોકે ગયું. ૩ અગ્નિ તે પિના કો
 તે કહેણું રાણા પૂર્વે એટલી પરિક્ષા કરીને પછી
 તેને લોક રું કહે છે, તે તેને ની જાણને પ્રત્યક્ષ લેવી. તેનું
 રાણા પે ને. પછી તે પી મિત્રાઈ કરવી. નમ્રતા અપમિતિ
 નો નારા કહે છે. ધરમાયરણ દુર્લભનો નારા કહે છે. કુળની
 પરિક્ષા કરવી તો એટલું નેવું. ઊપજીવીકાનું સાધન ઠામકે
 ઊં. ધરજાર જાયરણ વસ્ત્ર પાત્ર જલાત્કારે મનમાં એક
 ઘે હુઈ મનોરથ ઊત્પન્ન થયો તેનો તિરસ્કાર થયો એ સંન્યા
 સીને પે. ૪૪૯ છે. પછી ગ્રહ સ્યોનાં કયા રં એ. હોતાં ને
 નાચાપે છે. ને ધન્ય હોય. મોટા મોટાની સંગત કરે છે. ને
 વિ નાચાપામદ કાસ્ય એ જણા છે મિત્ર નેહેને છે. મધુરને
 નાચાપ્ય. કુદ્ય નેવું નીરમળ એવા ઈંડાંર જત્યંત્રીતિ
 ને ને મોટાની મર્યાદા ઊલંઘતો નથી. સ્વચ્છ હાંર વાસ
 ના નેની ને નમ્ર સજ્જિમાન તે સ્ત્રો નામનાં કુલીન કરતાં
 એટ નેય ને જેનાં જાયરણ સમાન્યા નેશ્ચિંતિ સમાન્યા
 રાજા સમાન્યા તેની પરસ્પર મૈત્રી થણા દિવસ પાને છે. કુળ
 દ્વિ જનાડી એવો ને હોય તેને મિત્રત્વ વિષે ત્યાગ કર્યો. એવો થ
 સ્પી ઢાંકલો કુરો તેવો તેનામાં મિત્રત્વનો નારા પાય તે
 ને ને ને પી અધિયારી અધમિ એની સાથે ને
 નિ કરવી નહિ.

કરેલા ઊપકાર નહોં છે. ધાર્મિક સત્યવાદી ને મનવો.
 નહો નહિ નેનો સ્ત્ર. ને ને ને ઇન્દ્રિયો યદા એવો ને મિત્ર

નેણો આપા જઈને મિત્ર ને ત્યો યુદ્ધ કરીને રાત્રી જીત્યો
 જન્મ વરદ્ધની યથાસ્થિત નિરાંત કરીને સ્ત્રી જીતીને તેનું ગુપ્ત
 સદ્ગુણેની પાસે ફરતો રૂપેયા છે તે જોવાસી મરતો નથી ને
 ની પાસે ~~દેહી છે તેને પાપો પાડે છે તેની પાસે છે ની રીતે~~
 નું પણા ઈશ્વર ચલાવે છે. તસ્માત્ ધૃતરાષ્ટ્ર તું અધિક ઈચ્છા
 છોડ. ને પરમેશ્વર આપે. તેમાં સંતુષ્ટ ના ~~જેને પાપો પાડે છે~~
 નેટલું ધનધાન્ય પરુ જાદિ કરીને છે તે સર્વ જેકને મળ્યું તો
 પેણા પુરું ધનતાર નહિ, જેનેને ખરેખરું સમજાય છે તે મોહ પામતો
 નથી. હે રાજા તને પુનઃ ~~પુનઃ ફરું છું~~ પાંડવ કૌરવ તારે સમાન્ય છે
 તો જી લયતા ઊપર સમ દ્રુપા રાખીને પાંડવોનો વિભાજ પાંડ-
 વોને આપ તારું કલ્યાણ થશે.

— ઈતિશ્રી ~~મહાભારત સુભદ્રા સંવાદઃ~~ —

અધ્યાય ૧૪૦ માં મો.

નિઃસ્વરૂપે હે ધૃતરાષ્ટ્ર! સાધુ નેનો સત્કાર કરે છે ને જ
 સ્તિમાન રહિત ને પોતાની ~~શક્તિ ને રીતે રોડે પાપ કરે ને~~
 છે. તે પેહલો ન સાધુ થાય છે, સાધુ પણાને પેટ ખુલુ સુખ પામે છે.
 મોટો પણા લાલ પાય છે. પણાને તે અર્ધ ન પુક્ત છે તો તે
 ની પાસે ને નેતો નથી તે પુરૂષ દુઃખ ત્યો ર કરીને સુખી રહે છે.
 ને મ કાંચલી ત્યાગ કરીને સર્પ સુખી રહે છે, ખોટું અંપાદિને ન
 ય મેળવ્યો. રાજા પાસે યાજીને કરીને ઊપદેશ કરવો. ગુરુ અર્ધ-
 વા યુદ્ધ જે જો સપિ કપટ કરે જે ખાલુ હત્યા સમાન પાય છે.
 ખીન્નને નહારી દ્રષ્ટિથી નેવું, અને પોતાના ત્યુને પેહલું ખોલ
 પં, જે બે વેગ જાં નથી. અતિયાદ કરવો. ને સ્વયં નો નારા કરશે.

એ બે એકજ. ગુરુ દેવા ન કરવો, ધોડા દિવસમાં પૂજન વિદ્યા
ઈચ્છી તેમજ ધોડી ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે. એવી હામ માલવી
એ ત્રણ વિદ્યા ~~જાવડે છે~~ પાવડે.

વિદ્યા ઈચ્છનારાએ આ સાત ધર્મો છોડવા જાણસી
૧. વ્યંજન ૨. વ્યંજન ૩. વાર્તા ૪. દાંડ ૫. માન ૬. લોભ ૭. મદ્ય ૮. મદ્ય
જ ઈચ્છનારાને વિદ્યા ક્યાંથી થાય. વિદ્યાર્થિને સુખ ક્યાંથી મા
ટે સુખાર્થિ એણે વિદ્યા છોડવી. ધર્મી એણે સુખ છોડવું. સુ
ખને વિદ્યા પ્રાપ્તિ એ બેડી એકત્ર નથી. લાંડડાંથી અગ્નિ તૃપ્ત થ
તો નથી. નદિયોથી સમુદ્ર તૃપ્ત પતો નથી. સર્વ પ્રાણી માત્રથી
મૃત્યુ તૃપ્ત થતું નથી. પુરુષોથી હીનાણ ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે.
રાશિ ધૈર્યનો નારા કરે છે, ક્રોધ લક્ષ્મિનો નારા કરે છે, કૃપણતા
કિર્તિનો નારા કરે છે, અવરજન મરુતોનો નારા કરે છે, હેતુર્લભ
ર્થ પુણ્ય કર્મો મધ્યે ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે. ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે. ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે.
ખંડામ સારૂ લોભ સારૂ અપેષા જીવસારૂ ધર્મ છોડવો નહિ.
અધર્મથી કલિ નથ નથી. ધર્મ એ નિત્ય છે. સુખ ધુખ એ પણ
જાવડે છે જાવડે છે જીવ નિત્ય છે. નિયં કારણ અવિદ્યા તે અનિ
ત્ય માટે છોડ. તારો કદી પણ નારા નહિ. તેને એવી ને નિત્ય
વસ્તુ પરમેશ્વર તે ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે. ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે. ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે.
ત્ર મધ્યે સંતોષ એન ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે. ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે. ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે.
ન પ્રાક્રમી એવા રાજા ધર્મ જ્ઞાનથી પરિપૂર્ણ એવા સરજન
ધીનું પાલણ કરીને સદ્ગુણ વિષય ભોગ છોડીને સંતોષ નથ.
તાં જાંતે સર્વ મુક્તિને કાળમે સ્વામિન પદા. આ મૃત લોકમાં
વસ્તી એકેવી છે. બહુ મેરા ભોગથીને વધાર્યો એવો પોતાનો પુત્ર
પ્રિતિનોતે મુખોતો ધીન ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે. ~~જાવડે છે~~ જાવડે છે. નીરજીવાય નથ.

જન્ય છે. જાણ્યવન કરીને બ્રાહ્મણશ્રીય જાશ્રિત જે જોને દ્ર-
 વ્યનો વિલાગ આપે છે. યજ્ઞ યાગાદિક પુણ્યકર્મ કરે છે તે વૈશ્ય
 મુખ્યો તો સ્વર્ગે દિવ્ય રૂપ જલોગવે છે. બ્રાહ્મણશ્રીય વૈશ્ય
 જે જોના વધા ~~યોગ્ય છે~~ કરે છે. જેયો હેરતર તે નિસ્વર્ગ
 થઈને દેહ પુટ્યા પછી સ્વર્ગ રૂપ જલોગવે છે. આચારે વર્ણનો વર્મ
 રાત્ન તેને ફલો. ~~એતું જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~
 થમાં ~~જિહ્વાગર્ભે વાત નિહિત~~ ~~આવે તત્ત્વ~~ ~~રાત્નની વિદિ~~ ~~મા~~ ~~એ~~ ~~આ~~
 પવાને યોગ્ય છે તે રાત્ન્ય આપીને તેનો સ્વર્ગ મારખ્ય. જેના
 તારા સર્વ મનોરથ પૂર્ણ થઈને ~~જાણ્યવન~~ નિત્ય ભેને સંતાપ
 નહિ ને પામિને તન્મ ~~ત્યુત્ત~~ જાયાગમન રજે છે એવું ને સુખ
 તે પામશે. જે પ્રકારે મહાશુદ્ધિ પાન પરમ સાધુ પુણ્યકર્મિ વિ
 દ્વર ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~
 જાનાવત નેષે હિયોગ પર્યમાં તે ત્રીસ પેરી ચાંજો સજઘ્યાય
~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~
 તાત્ત્વ ~~જાણ્યવન કરું~~ છે. જે નિતિ નિત્યવાંચીને કીં ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~
 જેક જેક વારતાનો અમુલ્ય બેલેશે તેના સર્વ રોષ સરી જન
 થઈ રજશે. કુખ બઈને સુખી થશે. તેને સંદર પ્રાપ્તિ નાર નહિ.
 કામક્રોધ લોભની પીડા પનાર નાહ. લોક ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~
 હિ પ્રાપ્તિ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~
 પકિ ત્રય લાગનાર નહિ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~ ~~જાણ્યવન કરું~~
 તે સર્વ મનોરથનો પૂર્ણ કર્તા તે ઈશ્વર સરખા થઈને અંતકાળે
 તે પોતાના નીલધામે લેશે. ઈતિ શ્રી આશ્વો અધ્યાય સંપૂર્ણ.
 ઈતિ શ્રી ચિદ્દરનીતિ સમાપ્ત.

242

નમ્રદેષે શોષણે સમ-

[illegible]

પરો. એવાં વચન સ્ત.

તેરા ન કહે છે એ સિતારાં કેવાં કેવો

પ્રશ્ન છે તે કહે, હું ~~જાણી~~ જાણી શકવા તે સાંભળિને પણ પ્રશ્ન કરે છે.

અને વર્મ રાજા ઊતરે છે.

પ્રશ્ન-~~જાણી~~ જાણીને મોટપણ શાથી મળે છે?

ઉત્તર-વેદ શાસ્ત્ર ન્નદયાથી મળે છે. ૧

પ્રશ્ન-~~જાણી~~ જાણીને શાથી મળે છે? ઉત્તર-ઈંદ્રિયો સ્વાધિન કર્યાથી ન

પ્રશ્ન-ઈંદ્રિયો રૂણ શાથી મળે છે? - ડોસર-તપથી. ૩

પ્રશ્ન-~~જાણી~~ જાણીને શાથી મળે છે? ઉત્તર-વૃદ્ધો-સિદ્ધેશ્વર કર્યાથી. ૪

પ્રશ્ન-બ્રાહ્મણનું દેવતરું? ઉત્તર-વેદ. ૫

પ્રશ્ન-તેઓનો પરંપરાગત ધર્મ કોણ? ઉત્તર-તમશ્ચર્યા. ૬

પ્રશ્ન-તેઓને મરગ કિયું? ઉત્તર-દેહાદિકને વિષે દુહાભિમાન. ૭

પ્રશ્ન-તેઓને પાપ કિયું? ઉત્તર-બ્રીન્નનો દોષ બોલવો. ... ૮

પ્રશ્ન-સાત્રેયોનું દેવતરું? ઉત્તર-ધનુષ બ્રાણ. ૯

પ્રશ્ન-તેઓને શાથી મળે છે? ઉત્તર-યજ્ઞાદિકર્મ. ૧૦

પ્રશ્ન-તેઓને શાથી મળે છે? ઉત્તર-યુદ્ધમાં ત્યપામવું જ પવાન સ્ત. ૧૧

પ્રશ્ન-તેઓને પાપ કિયું? ઉત્તર-શરણાગતનું રક્ષણ ન કરવું. ... ૧૨

પ્રશ્ન-નળમધ્યે ઊત્તમ નળ કીયું? ઉત્તર-વૃદ્ધનું વય. ૧૩

પ્રશ્ન-પોતું પાણી તે કયું? ઉત્તર-જેણે પાણી પીયું તે પાણી. ૧૪

પ્રશ્ન-મધ્યે રૂણ કિયું? ઉત્તર-સુપુત્ર રૂણ. ૧૫

પ્રશ્ન-જાણીને શાથી મળે છે?

ઉત્તર-દુઃખીને પાતે નેનું શરીર કદી પણ પતો પકો પડ્યું નહિ તે. ૧૬

પ્રશ્ન-પૃથ્વી કરતાં મોં કોણ? ઉત્તર-મા. ૧૭

પ્રશ્ન-શાસ્ત્રીને શાથી મળે છે? ઉત્તર-બ્રાહ્મ. ૧૮

પ્રશ્ન-શાસ્ત્રીને શાથી મળે છે? ઉત્તર-ત્યે. ૧૯

... ગત્તર-સાધુથી... ૪૪

... વાચછે? ... ૪૫

... શી શોડ કુરો... ૪૬

... ચું છોડ્યાથી સંપત્તિ વાત વાચછે? ઊત્તર-ઈચ્છા... ૪૭

... ને શા સારુ જાપયું? ઊત્તર-પુણ્ય પ્રાપ્તિ સારુ... ૪૮

... કોને શા સારુ જાપયું? ઊત્તર-લોકીકંસારુ... ૪૯

... શા સારુ જાપયું? ઊત્તર-... ૫૦

... શા સારુ જાપયું? ઊત્તર-પોતાનો ભય રાખવા સારુ જાપયું... ૫૧

... શાને વિંદાણે લોછે? ઊત્તર-જ્ઞાન વડે... ૫૨

... શાને વિંદાણે લોછે? ઊત્તર-અંધારાએ... ૫૩

... શાથી? ઊત્તર-લોભથી... ૫૪

... શાથી? ઊત્તર-દુઃસંજથી... ૫૫

... શાથી? ઊત્તર-... ૫૬

... શાથી? ઊત્તર-... ૫૭

... શાથી? ઊત્તર-... ૫૮

... વિષય કયું? ઊત્તર-... ૫૯

... તપ કયું? ઊત્તર-સ્વધર્માચરણ... ૬૦

... દમ કયું? ઊત્તર-મન વ્યાધિન રાખવું... ૬૧

... શ્રીમા ક્રેઈ? ઊત્તર-હિતાહિત સેહેવું... ૬૨

... નન્ન ક્રેઈ? ઊત્તર-ન ફરવાનું તે ફરવું... ૬૩

... જ્ઞાન કયું? ઊત્તર-સારાસાર બ્ધાવું... ૬૪

... રામ કયો? ઊત્તર-ચિત્તમાં શાન્તિ રાખવી... ૬૫

... શ્રીમા ક્રેઈ? ઊત્તર-... ૬૬

... શ્રીમા ક્રેઈ? ઊત્તર-... ૬૭

... શ્રીમા ક્રેઈ? ઊત્તર-... ૬૮

... શ્રીમા ક્રેઈ? ઊત્તર-... ૬૯

... શ્રીમા ક્રેઈ? ઊત્તર-... ૭૦

प्रश्न- हृदय नहिं डा. नर

प्रेम - वायू इरतां यपण डोणो जित्तर.

प्रश्न - पोताना वेगशी वये हो पाईय तर-नंदा

प्रश्न - रुद्रं वत्सपने प्रियं गोपाम् शान्तवयम् । . . . .

प्रश्न-शृङ्गस्थने भित्र कोणो छित्तरत्नार्थः २४

~~प्रेम-वर्णन-विशेषादिना~~ प्रेम-वर्णन-विशेषादिना... २५

~~प्रश्न-उत्तर~~ मित्रद्वेषः उत्तर-दान-धर्म २५

३६-जादोपद्रवप्रवृत्तयः पितर-इध २७

प्रश्न-टाहाउने ज्यौषध इयुं? उत्तर-अग्नि..... २०

प्रश्न-निर्णय स्थान कयुं? उत्तर-पृथ्वी. २८

~~प्रेक्ष-धर्मनं दुःख-सन्तान-मुक्ति-वेत्ति-रिता . . . . . २०~~

५३-यरीनं मुष्य स्थान कसुं? विस्तर-दान. ३१

~~श्री-रचर्गनुं मुष्य स्थानं ३ गुं उत्तर-सत्य . . . . . 32~~

त-सुषेनुं सुष्ये स्यात् इरं ? छित्तर-सहाय्यदद्यात्... ३

३. भस्म - मनुष्यनो जास्मादोष्णोऽतिरूपुत्र . . . . .

प्रश्न-द्वैते कुरु खो सण्या कोणा? उत्तर- त्यादी. ....

~~१. जीप लुप्त न क्युं? उत्तर-परतन्त्र्य.~~ . . . . .

प्रश्न-सर्वने रसीताझोएई जेन... ताग...

प्रश्न- धन खेने मध्ये उत्तम कोणते? उत्तर परोपक.

प्रश्न - धनमध्ये जित्तम धन इयं? जित्तद- पिद्याधन :

प्रश्न-त्वालमध्ये उत्तमजाल् द्वयोः जितर-प्यारोक्ष्यन्

प्रेम-रूप-मन्त्रे भोदं सुखं इयं? जित-संतोष-

प्रश्न-आखोड़मां जित्हु धर्म क्यो? जित्तर लू

प्रश्न-२३) छोड़्याथी रोग प्रामे नहिं जिन

